

vašemu povelju, ker menim s tem, da služim Bogu, in se tolašim, da je naš Odrešenik tudi priprostega ribiča izbral za svojega apostola. Voljo imam, toda moči mi ne dostaje, zato prosim dobrotljivosti. V svesti si, da smo vsi ene misli, ene želje ter vneti za dražestno svetinjo, ki je bila vsikdar ljubljena našemu narodu v srečo in rešitev, prevzamem ta za moje zmožnosti težavni posel, ker v bratski pravi krščanski ljubezni zbrani čemo iti na delo ter vsi složno sodelovati, da se častno izvrši toliko zaželeni prvi slovenski katoliški shod.

Katoliški shod, kaj je to? Sešli so se možje vneti za sv. vero, možje, ki niso katoliki le po krstnem listu, ampak tudi slehernem zasebnem in javnem delovanju, možje, ki se ne strašijo javno pokazati svetu, da kakor so vsikdar zvesti in neustrašeni boritelji za ljubljene svoj dom, tako tudi neustrašeni spoznavalci, da so sinovi sv. vere katoliške ter da se srečne štejejo biti sinovi te sv. cerkve. Zato hočejo pokazati svojo svesto udanost tej sv. cerkvi, katero imajo zahvaliti za sv. vero in tudi za obrambo milega nam materinskega jezika, in posebej še pravo otroško ljubezen in udanost poglavarju sv. cerkve, kojemu se klanja celi svet, celó drugoverci — sedanjemu sv. očetu Leonu XIII., ki je »lumen de coelo«, ta je osobito Slovanom s svojo okrožnico »Grande munus« pokazal svojo iskreno očetovsko ljubezen. Njegovi nauki so nam sveti in prav v teh osodepolnih časih, ko se pripravlja veliki prevrat v človeški družbi, toliko bolj Bogu hvalo dolžujemo, da nam je poslal ne prestol sv. Petra res pravo nebeško luč, ki v sedanjih socialno zmedenih časih s svojimi velikanskimi okrožnicami tako lepo uči, kaj ima krščanski svet storiti, da ohrani krščanski red. Vsikdar so Slovenci kot verni sinovi sv. katoliške cerkve zvesto bili udani papežem, in tako smo tudi danes, ker s prav otroško ljubeznijo iskreno spoštujemo sv. Očeta.

Toda Slovenci znani so tudi kot vsikdar zvesti Avstrijci, saj je še vedno resnična beseda pesnikova: »Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovencev ne gane!« — In kdo bi pač mi ugovarjal, če rečem: katoličanstvo in avstrijstvo sta dvojčka, ki se ljubita in ki se ne dasta ločiti! — Vsikdar je bilo Slovincem sveto geslo: vse za vero, dom in cesarja. In kakor se je vsikdar Slovenec odlikoval v svoji verski unetosti, tako tudi v zvestobi in udanosti do presvetlega cesarja, kojemu pa smo toliko bolj prisrčno udani, ker prav pod njegovo modro vlado moremo razvijati se kot narod in ker nam prav presvetli cesar kaže lep vzgled iskrenega katoliškega prepričanja. Zato menim, da najboljše pričnemo, ko smo v cerkvi prosili sv. Duha, da kličemo: Slava Leonu XIII. in presvetlemu cesarju Franu Josipu I!« Naudušeno zakliče shod trikrat »slava«.

Končno so bili prečitani telegrami, ki so se odposlali sv. očetu v Rim, njegovemu veličanstu cesarju v Lšl in ravno sedaj zborujočemu shodu nemških katolikov v Mogunciji in s tem je bil ob osmi uri končan osnovalni shod.

Prvi slovesni shod. — Ob krasnem vremenu se je vršil večer dne 30. avgusta na vrtu starega strelišča prvi slovesni shod, katerega se je udeležilo na stotine in stotine izbrane družbe, cerkvenih in svetnih dostojanstvenikov, odličnih dam in gospodov, zavednih meščanov, marljivih trgovcev, obrtnikov in poljedelcev. Število te odlične družbe, ki je z največjim zanimanjem poslušala raznovrstne govore, ne more se določiti, le toliko je gotovo, da se je izdalo dotlej že okrog 1700 vstopnic. Na vzvišenem prostoru pred občinstvom so zavzeli prostore: Prevzvišena knezoškofa lavantinski dr. Mihael Napotnik in Ljubljanski dr. Jakob Missia, kranjski deželni predsednik gosp. baron Winkler, Ljubljanski župan g. P. Grasselli, deželni odbornik gosp. dr.

Papež kot namestnik obolelega deželnega glavarja gosp. Otona Detele, gg. korarji in predsedništvo itd.

Predsednik g. Fr. Povše otvoril prvi slovesni shod z besedami: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!«, vsa skupščina glasno odgovorila: »Na veke, amen!« Nato z navdušenimi besedami pozdravi prevzvišena knezoškofa in vse rojake, ki so se sošli iz slovenskih pokrajin v beli Ljubljani, da se na I. slov. katol. shodu posvetujejo o sredstvih v prosep duševne in materijalne blaginje naroda slovenskega po načelih starega slovenskega gesla: Vse za vero, dom, cesarja! Po besedah starega Rimca Septimija: »Laboremus«, delajmo vstrajno in odločno vsakateri v svojem krogu in poklicu, in zagotovljen nam je blagoslov iz nebes.

Nato prečita došle telegrame, ki so bili vsi vsprejeti z burnim »živio«, posebno pa odgovor presvetlega cesarja na brzojav, izražujoč najponižnejši izraz globoke udanosti in neomahljive zvestobe katoličanov, zbranih iz vseh slovenskih pokrajin na prvem slovenskem katoliškem shodu.

Potem stopi na govorniški oder pokrovitelj shoda, Nj. prevzvišenost knezoškof, dr. Jakob Missia, burno pozdravljeni od cele skupščine. Po krščanskem pozdravu: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!« prevzvišeni knezoškof v izbornem govoru, kateremu povzamemo le vodilne misli, razpravljajo narodnostno idejo. V Kristusu je zveličanje, v njem naša zaslomba, v njem imajo vir večne resnice in ideje. Kakor pa se ideje sploh med človeštvom morejo spreveriti, tako se tudi narodnostna, ako zapusti večno luč, ki sije s križa. Prvič se je ta ideja spreverila ob času zidanja babilonskega stolpa, a morala se je podvreči božji vsegamogočnosti. Drugič se je spreverila ob času Kristusovem, obsojen je bil božji Sin na smrt vsled krive narodnostne ideje. Bog je absoluten, a ne ideja, ki brez večne luči, brez božje podpore zagazi v temo, na kriva pota. Rimska-katoliška vera pa uči pravo resnico, ona je voditeljica narodom na potu življenja v srečno večnost.

Križ nas uči dela, požrtvovalnega dela za večni in časni blagor človeštva, uči nas moliti, ker brez srčne, ponižne molitve ni blagoslova iz nebes. Mnogo se kriči, a malo se dela, kajti vse delo brez nesebičnega truda je le polovičarsko, je brezuspešno. Pravega dela nas uči Jezus Kristus, katerega celo življenje je bilo delo za rešitev človeštva. Ko bi takoj od začetka, ko so narodi dobili ustavne pravice, delali po katoliških načelih, potem bi že davno imeli versko šolo. In kar velja o šoli, to velja o drugih vprašanjih. Le polovičarstvo je krivo, da se bojimo naglašati prava katoliška načela, katera naj bi veljala kot vodilo vsem zastopnikom narodov. Treba je, da smo celi možje in ne polovičarji in sicer v zasebnem in javnem življenju, kajti Kristus je Bog tudi za javno življenje. Luč se mora postaviti na svetilnik, in ta luč pa so večne božje resnice, so nauki svete katoliške cerkve. Za te svete resnice moramo delati in trpeti, če treba, tudi umreti. Križ je znamenje trpljenja, pa zagotovilo zmage.

Predsednik g. Fr. Povše srčno zahvali prevzvišene knezoškofa za navdušene in zlate besede, želeč, da bi vsi kot celi možje delovali po teh naukih v blagor ljudstva. (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Smrt in pogreb vzgledne kmetovske deklice Terezije Gajšek.

Od mnogovrstnih stranij smo že v »Slov. Gospodarju« brali, kako so prijatelji odlične tovariše in tova-

rišice, ki so se od nas v večnost preselili in od nas poslovili, k zadnjemu počitku spremili; s kakim težkim srcem so jim pri odprtem grobu vroče vzdihne izročali: »Z Bogom, dokler se v nebesih zopet ne snidemo!« Naj pa sprejme danes malo poročilo o slovesnem pogrebu priproste deklice, Terezije Gajšek, nje življenje pa naj bo vsem deklicam v vedni izgled, katere so jo poznale! Nočem opisovati življenja, kakoršnje je blizo tovaren, mest in rudokopov, katero pohujšljivo upliva, naj bo za kmeta ali dekleta. Terezija Gajšek se je v Gaju leta 1868 dne 14. oktobra rodila, bila je torej še ne čisto 24 let stara. Ona je do lanske jeseni živela vedno tiha, mirna, ubogljiva na Gajškem domu. Žal besede ni bilo nikoli od nobene strani zoper njo slišati, ampak vsak je rad o njej s spoštljivostjo omenil, kako je Terezika vzgledna deklica. O novem letu se poda letos v Reko v samostan usmiljenih sester. Pa v kratkem tam na legarju in plučni boleznii zbolji in bolna doma pride. To strašno bolezen je voljno prenašala z nepopisljivo vdanostjo v božjo voljo do konca življenja. Terezino življenje nam pa je tudi jasna priča, kolike važnosti je lepi, mični poduk v cerkvi in v šoli v slovenskem, t. j. v materinem jeziku, kaj premore branje lepih slovenskih, podučljivih knjig in vaje sv. cerkvenih in narodnih pesmij. Terezika je nenavadno lepo pela in pesmi na citrah spremljala. Koliko veselje je bilo po nedeljah in praznikih, po poldanski službi božji na Gajškem domu, kadar je Terezika citre v roke vzela in kadar so se brati in sestra okoli mize vsedli, oče in mati si pa stol bliže postavili, da so lažje vživali slast prelepega petja. Smem reči, da je Terezika znala čez 1000 cerkvenih in narodnih pesmij zapeti, le umazane ni nikoli zapela. Teharska župnija ima sicer precejšnje število pevk, pa »slavček« je bil le v tihem Gaju, naša nepozabna Terezika.

Kar zadeva pridnosti, ni bilo nikoli tako težkega dela, da bi ga ne bila ona z veseljem storila. Vsa občina jo je zelo rada imela. Ali kar imajo radi pošteni ljudje, ima tudi Bog rad; željno je želela ona praznik B. D. Marije v nazočnosti izvoljenih devic v nebesih praznovati, to ji je ljubi Bog tudi vslušal. Dne 13. avgusta 1892, vsa in z vsem pripravljena za odhod, pokliče stariše in brate v pričo mnogo deklic in sosedov, stegne koščeno rokico, jo položi njim v naročje ter prosi, naj nič po njej ne žaljujejo, saj njo srčno veseli, da se je za odhod toliko zvestih tovarišic in prijateljic tukaj zbralo, torej z Bogom vsem skupaj in zdihne proti 6. uri zvečer svojo dušo.

Dne 16. avgusta ob sedmi uri zjutraj videl pa je človek kaj lep prizor od cerkve sv. Lovrenca, okoli katere je tudi pokopališče. Izpod Gaja se začne pomikati dolga vrsta belo in črno oblečenih in ovenčanih devic, katere so truplo neveste Jezusa k zadnjemu počitku spremile, vmes so pa šli vlč. g. duhovni svetovalec Anton Šibal, ter so sv. rožni venec glasno molili. Na rakvi se je »dekliška krona« bliščala, katero je križarska družba kupila za celo dekanijo, da se dene posebno vzornim dekletom pri pogrebu na trugo.

Vč. sestre od Gizeline bolnišnice v Celji so dale s pooblaščenko z jako lepim, spomina vrednim vencem jo do groba spremiti. Pri sv. maši je okoli 60 ovenčanih devic k oltarju pristopilo, da so sv. rešnje Telo prejele. Po sv. maši so se pomikale device in drugi ljudje s težkim srcem proti odprtemu grobu, kamor so ostanke blage Terezike položili. Vlč. g. župnik, znani odkritosrčni govornik, se vstopijo pred v grobu ležečo Tereziko in zbrane device in druge spremljevalce, ter vzamejo od nje v mili besedi slovo. Čudno otožno je bilo videti, kako so se po vsakem licu lesketale v solnčni svetlobi solze milo, po Tereziki. Njih govori se se zdaj

po hišah razpravlja. Rekli so, da je rajnka bila vzgledna krščanska Gajska deklica, blaga tovarišica in ako sme človek tako po svojem razsojevati, tudi svetnica. Poto-lažile so nas besede, da spremljajo našo Tereziko danes nebeske tovarišice v slavnem spremstvu pred božji tron, da ji bo podaril ljubi Bog plačilo za izpolnjevanje božje volje; mi zemljani smemo pa zagotavljeni biti, da imamo prijateljico v nebesih, katere prošnje bodo gotovo pri Bogu vslušane. Omenili so tudi, da so jo vsakokrat obiskali z nekim nepopisljivim čustvom in veseljem, kolikorkrat so bili poklicani k njej, ona pa jih je vselej vsprejela z velicim veseljem — s častjo, ki dohaja le namestniku božjemu. Naj počiva v miru!

J. R.

Nekaj o cerkvenem petji na deželi.

Veselje nam navdaja srce, kedar čitamo slov. časopise: skoraj od vseh stranij dohajajo vesela poročila, da se vzbujajo narodno življenje in katoliško mišljenje. Ozirajoči se po slov. domovini, vidimo preštevilne dokaze, da narod slovenski vrlo napreduje v omiki in prosveti. Vendar v nekaterih stvaréh smo v napredku še zelo počasni — in med temi žal, da je tudi cerkvena glasba na deželi. Izvzemši nekatere častne župnije, je cerkvena glasba v mnogih cerkvah še zelo v slabem stanju: rabijo se večidel priprosti, deloma posvetni napevi, kakor pri veseljah, poje in orglja se sploh navadno v takozvanem hopsa-zlogu. Marsikje se rabijo še stare pesmarice, polne »nemčizma«, ko bi se vendar lahko »Venca« poslužili.

Res je obžalovati, da so nekateri glasbovoditelji tako malo vneti za napredek v cerkveni glasbi, da sedaj, ko vse napreduje, se v tej važni stvari še držijo »starega kopita«.

Koliko se včasih stori za proslavo umrljivega človeka, kar je prav: ali pa nismo dolžni velikoveč v čiščenje Najvišjega porabiti vse svoje moči in kar imamo najboljšega? Skrajni čas je torej, da se cerkvena glasba na deželi pretvori t. j. postavi na umetno stališče, kjerkoli je mogoče. V ta namen bi se naj že v šoli odrašli učenci v petji po sekiricah marljivo podučevali, da se potem lahko v vsaki fari ustanovi primeren pevski zbor. Čeravno so pri tem mnoge težave in ovire, vendar ni nemogoče, kakor nekateri mislijo. Le dobre volje, veselja in vstrajnosti je potreba in vse se da doseči. V nekaterih župnijah n. pr. v Vojniku in v Dramlji, so se kmečki pevci večidel sami med seboj vrlo izurili v cecilijanskem petju, da zamorejo iz »Cecilije« in druge umetne skladbe čveteroglasno brez pogrška peti.

Posebno priporočam prekrasne Hladnikove pesmi, zlasti obhajilne in Marijine. Ti napevi so večinoma lahki, pa tako ljubeznivi, pobožni in veličastni, da se človek težko od njih loči. Prezirati seveda ne smemo tudi ljudskih napevov, kateri pa sodijo le za tihe maše ob delavnikih in izven sv. maše, vendar je potrebno izbrati, kar je boljšega in za cerkev sposobnega. V prvi vrsti pa bodimo vneti za umetno glasbo, katere idealna lepota in vzvišenost je najbolj primerna in dostojna za slavo božjo. Ako je združena s »priprostostjo srca«, brez napuha, vzdiguje se kakor najlepša molitev pred božji tron. Trudimo se tedaj, da v tej stroki tudi na deželi dospemo na častno mesto, da ne bodemo sramotno zastali za drugimi narodi. V to svrhu pa upamo pomoči tudi od slavnih naših cecilijinih društev, kolikor bo mogoče.

D—č.